

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דרף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חולין

דפים כז - לב, פרשת שמות תשע"ט

דרך ישרה תמצית הדרף

פרק שני - השוחט

דף כז

*שחיטה בעוף ובהמה וצואר. *כמה סימנים.

יש לשחוט בעוף סימן אחד ולר"י גם את הורידין, ובהמה שני סימנים ורובו של סימן ככולו. ומייתי מנין ששחיטה מן הצואר 1. לרב כהנא שנאמר ושחט ממקום ששח וכפוף חטאהו להכשירו לאכילה ולטהרו מהדס, ואין לומר זנבו שתמיד כפוף, וקשיא דלמא מאזנו וקורע עד שיצא דם הנפש אלא הויא הל"מ כמו הלכות שחיטה שהם שהיה חלדה דרסה הגרמה ועיקור וקרא אתיא שלא יעשנה גיסטרא. 2. לרב יימר וזבחת ממקום שזב חטהו לשברו, ואין לומר מחטמו כיון שזב מאליו ולא ע"י חיתוי ומקשינן דלמא מלבו, אלא הל"מ. 3. לר"ש קרינן ושחט ממקום שסח חטהו, וקשיא דלא יקרע מלשונו עד שיצא דם הנפש אלא הל"מ. 4. לרבי חייא מיתורא דראש ופדר שהם בכלל הנתחים מרבינן ראש שכבר הותז ומהא שמעינן דשחיטה מהצואר, וכן ילפינן שחופה את בית השחיטה עם הפדר ומקטירם לפני כל הנתחים. 5. זאת תורת הבהמה והעוף אמרינן דשוו לענין שחיטה וזאת למעט אף מרוב שני סימנים, או דשוו לענין הבשר מן הצואר וזאת למעט בהמה מסימן אחד. כמה סימנים יש לשחוט ומנין 1. בבהמה רוב שני סימנין, ילפינן מהל"מ. 2. בעוף סימן אחד, ילפינן מהל"מ או דהטילו הכתוב בין בהמה לדגים, וכן אמרינן דנבראו מן הרקק דאיכא סתירה האם נבראו מן המים או מהיבשה. 3. דגים א"צ שחיטה, שנאמר אם את כל דגי הים יאסף ולא ישחט כמו לגבי צאן, וכן נבראו מן המים.

דף כח

*שחיטה מדאורייתא בעוף. *שחיטת קנה בעוף. *ורידין לר"י בעוף.

פליגי האם יש שחיטה לעוף מן התורה, והשמועות 1. בכסוי הדם נאמר ושפך וילפינן שדם העוף בשפיכה דסליק קרא מיניה משא"כ חיה בשחיטה דהוקש לפסולי המקודשין. 2. הנוחר פטור מלכסות, מוקמינן דווקא בחיה ולא בעוף. 3. השוחט וצריך לדם חייב לכסות אא"כ נוחרו או עוקרו, להו"א בעוף שצריך את דמו לתולעת, ודחי בחיה שדמה נצרך לצבע. 4. מלק עוף בסכין מטמא בגדים בבית הבליעה והסכין אינה מוציאתה מידי נבילה ש"מ שעוף צריך שחיטה. 5. לר"א הקפר רק צבי ואיל הוקשו לפסולי המקודשין שצריכים שחיטה, משא"כ עוף. 6. לפי רבי בסיני נצטווה משה על הושט והקנה ועל רוב סימן אחד בעוף ורוב שנים בבהמה, דקסבר רבי יש שחיטה לעוף מן התורה.

אמרינן דבעוף סגי לשחוט רוב סימן אחד, לר"נ או ושט או קנה ולר"א בר אהבה דווקא ושט שהוא המיוחד שבסימנים. והשמועות 1. בברייתא מייתי שחט ושט ונשמטה הגרגרת שהיא הקנה ולא קתני שחט את הגרגרת, ודחי דזהו משום שהגרגרת היא העשויה להשט. 2. לר"י שישחוט את הושט ואת הורידין, ודחי דנקט הכי משום שסמוכים. 3. שחט חצי גרגרת ושהה וגמר שחיטתו כשירה, מוקי בבהמה וגמר לשחיטה כולה. 4. היה

חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו שחיטתו כשירה, ותירץ כנ"ל. 5. מליקת חטאת העוף בושט או בקנה, תיובתא דרב אדא, ואיכא למימר דהתם שאני דצריך לחתוך גם את המפרקת. 6. אצל רבא היה אווז שצוארו היה מלוכלך בדם וא"א לבדוק את הושט אלא מבפנים שזהו לאחר שחיטה וחייש שמא שוחט במקום נקב, והפתרון לבדוק את הקנה ולשחוט בו ואח"כ לבדוק את הושט, ש"מ דלהלכה אפשר לשחוט גם בקנה. רבי יהודה קאמר שצריך לשחוט גם את ורידי הדם, וא"ר חסדא דזהו דווקא בעוף הואיל וצולחו כולו כאחד ש"מ דטעמו בכדי שכל דמו יצא ולא מדין שחיטה, והשמועות 1. עד שישחוט את הורידין, אימא שינקבם בשעת שחיטה. 2. ורידין בשחיטה, כנ"ל. 3. שאלו את ר"י מאחר שהוזכרו ורידין בכדי להוציא מהן דם מדוע צריך בשחיטה, מפרשינן שנשאל מדוע א"א לנקבן לאחר שעת השחיטה, ואיהו סבר שהדם בשעת שחיטה חס ולכן יוצא כראוי משא"כ אח"כ דקריר. 4. רבי ירמיה בעי האם יש בורידין דם שחיטה ולכן יש לפסול אם שהה או דרס, ואל דסגי לנקבן בקוץ. 5. תניא כר"ח דר"י קאמר שרק בעוף יש לשחוט את הורידין.

דף קט

*מחצה כרוב. *רוב סימן בחולין ובקדשים. *חלות השחיטה ובסוף.

מחצה על מחצה לרב הוי כרוב ולרב כהנא אינו כרוב, להו"א פליגי בשחיטה האם ה' אמר למשה לא תשייר רובא או שחוט רובא, ולמסקנא בשחיטה לכו"ע בעינן רוב הניכר ופליגי במחצה טהורין ומחצה טמאין דלרב בא בטומאה דאין צבור נדחין. והשמועות 1. חצי סימן בעוף ואחד וחצי בבהמה פסול, לרב מדרבנן שמא יפחות מחצי בדיוק. 2. תנור שחילקו לשני חלקים שווין שניהם טמאים כיון דא"א לצמצם ש"מ דאפשר לצמצם טהורין, ודחי דא"א לומר שבשניהם יש רוב. 3. שחט חצי גרגרת ושהה וגמרה כשר, רב מוקי בעוף דברוב כשר ובפחות מרוב לא עשה כלום. 4. חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא כשר, דחינן דבטריפה בעי רוב הנראה לעינים, ומטעם זה פשטינן דה"נ בשחיטה לכו"ע בעינן רוב הנראה לעינים.

הדין שרוב סימן ככולו נכתב פעמיים, ואמרינן דחד בחולין וקמ"ל דבעי רובא וא"צ לדם וחד בקדשים וקמ"ל דאף שצריך לדם א"צ שישחט כולה. והשמועות דרישא בחולין וסיפא בקדשים 1. ברישא השוחט ואי בקדשים הו"ל למימר המולק, ובסיפא קאמר שחיטתו כשירה אידי דסליק מבהמה. 2. נאמר ברישא אחד בעוף ואי איירי בקדשים איכא עולת העוף דבעיא שני סימנים, והסיפא קאמרה רוב כל אחד ולא אמרינן רוב שנים היות ולא פסיקא ליה שהרי חטאת העוף בסימן אחד. 3. לר"י עד שישחוט את הורידין, ואי רישא בקדשים אמאי פליגי רבנן והרי צריך לדם. 4. סיפא בקדשים דאמרינן השוחט שני ראשין כאחד שחיטתו כשירה וזהו דיעבד, דווקא בקדשים דילפינן שנאמר תזבחהו. 5. סיפא איצטריך למימר דביו"כ שנינו שהכה"ג קרצו ומירק אחר שחיטה על ידו ואף בלא זה כשר כיון שרובו ככולו, ואין ראייה דכשר מזה שאחר יכול לגמור את השחיטה ואינו נחשב שנעשתה עבודה ביו"כ שלא ע"י הכה"ג דקס"ד פסול מדרבנן קמ"ל דרק מצוה למרק.

חלות השחיטה לר"ל לבסוף ולרבי יוחנן מתחילה ועד סוף, ולא פליגי כאשר הסימן הראשון נעשה ע"י גוי דהוי טריפה ולא כשמלק בעולת העוף סימן אחד למטה דפסול, אלא כאשר שחט בחוץ לרבא סימן אחד ולרב יוסף מיעוט סימן דר"ל פטור ור"י מחייב. והשמועות 1. כל העסוקין בפרה אדומה מטמאין בגדים ואם אירע פסול בשחיטתה אינה מטמאה בגדים ולא אמרינן דקודם פסולה מטמאה, ודחי דאיגלאי מלתא למפרע שלא היתה שחיטה כלל. 2. לר"ל הו"ל למימר דבשחט בתרי גברי רק האחרון מטמא, ובעי למידחי כראב"ש הסובר שאין שנים שוחטין שנאמר תזבח, וקשיא דאף לדידיה ניתן לחלק שאדם אחד השוחט בשני סודרין הראשון טהור והשני מטמא, אלא מיירי בפסול פרה ולא בהכשירה. 3. השוחט קרבן על החמץ בפסח חייב מלקות, וקרבן פסח ששחטו לשם שלמים חייב מכיון שהוא כשר, ובשחטו לשם פסח פטור והקרבן פסול מכיון דבעיא עקירה וזהו אם הבעלים נדחו לפסח שני, ואם לא נדחו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף הקרבן נפסל מתחילת השחיטה. ולר"ל מקשינן דכאשר התחיל לשחוט אידחי מפסח וממילא הוי שלמים וחייב, ותירץ דעדיין הקרבן עומד לדמי פסח כל זמן שמפרכסת וא"כ הקרבן פסול ופטור ממלקות.

דף קל

*שחיטה שאינה מפורעת. *גודל הסכין.

שחיטה שאינה מפורעת כגון השוחט בכמה מקומות, רב מכשיר ושמואל פוסל, ומייתי ששחיטה צריכה להיות דומיא דחץ שנאמר חץ שחוט לשונם. והשמועות 1. שנים אוחזין בסכין ושוחטים ואפילו אחד מלמעלה ואחד מלמטה כשירה, לשמואל איירי ששחטו בסכין אחד. והא דלא חיישינן שיטרפו זה על זה, לרב שכ"א יסמוך על השני שישחט רוב ולשמואל אין לחשוש שידרוסו. 2. שחט ושט למעלה וקנה למטה או איפכא כשר, ומוקמינן דשחט באלכסון כקולמוס דהשחיטה מפורעת. 3. חלדה בין סימן לסימן פסולה, וקמ"ל אף מלמעלה למטה

דעשה כדרך שחיטה. 4. חלדה תחת העור לר"י כשירה ולבי רב ספק, ולדידהו בעינן בהחליד תחת מטלית או תחת צמר מסובך, וכן בעינן בחלדה במיעוט סימנין אחר ששחט רובו, תיקו.

דיני גודל סכין השחיטה 1. התיז את הראש בבת אחת פסולה דהוי דרסה, ואם שחט במשיכה כשירה אם רוחב הסכין כמלא שני צוארין, ומייתי שצריך לשחוט במשיכה שנאמר חץ שחוט או זהב שחוט. 2. השוחט והתיז שתי ראשין כאחד כשר אם יש בסכין כמלא שלש צוארין. 3. אם הוליך והביא כשר אפילו באזמל דק, וקמ"ל דלא גזרינן אטו אזמל שיש לו קרנים. 4. רבא בדק חץ מפגימה ושחט בו עוף תוך כדי פריחתו, ולא הוי חלדה דראו שנוצות הצואר נחתכו, והעפר הוכשר לכסוי הדם מלמטה ע"י שהזמין את כל הבקעה לכך. 5. אין לשחוט במחט מכיון שהיא נוקבת, ומחט הרצענים דכשירה זהו שהולך והביא כל שהוא, ודחינן דלמא זהו אזמל.

דף לא

*שחיטה בלא כוונה. *נדה שנאנסה וטבלה.

שחיטה בלי כוונה כגון שזרק סכין לנעצה בכותל ושחטה, לרבי נתן כשירה וחכמים פסלי עד שיתכוון לחתוך דבר בעלמא. והשמועות 1. במשנתנו סכין שנפלה מעצמה ושחטה פסולה ש"מ דאתיא כר"ע, וכן המשנה לעיל דמכשירה שחיטת חש"ו אתיא כר"י, ואיצטריך לאשמעינן גבי קטן שאינו בן דעת והכא דלא מכוון לחתוך כלל. 2. לר"י מזה שמתעסק בקדשים פסול ש"מ דבחולין כשר בלא כוונה, ואין לומר דבעינן עכ"פ כוונה לחתוך שנאמר וזבחת ולא נכתב וחתכת. 3. האופן שנחלקו בנדה שנאנסה וטבלה, דאין לומר שאנסתה חברתה כיון דמהניא מחשבתה אף לתרומה, אלא לר"י שנפלה מן הגשר ולחכמים שירדה להקר והחליקה כולה. 4. פרה אדומה נפסלת בעשיית מעשה אחר יחד עם שחיטתה כגון שבכוונה שחט עמה עוד בהמה או שחתך דלעת, ובאופן שנשחטה עמה בהמה אחרת בלא מתכוון אליבא דר"י הפרה נפסלה מכיון שהשחיטה כשירה ולחכמים הפרה כשירה היות והשחיטה פסולה, ולכו"ע הפרה כשירה אם נחתך עמה דלעת.

נדה שנאנסה וטבלה, לרב טהורה לבעלה ולרבי יוחנן טמאה. והשמועות 1. גל שיש בו ארבעים סאה ונתלש ונפל על אדם וכלים טהורים אף דהוה בלא כוונה, ודחי דאיירי ביושב ומצפה מתי יתלש הגל, וקמ"ל דלא גזרינן לפסול משום חרדלית של גשמים או ראשין אטו כיפין. 2. פירות שנפלו לתוך אמת המים ואדם שידיו טמאות פשט את ידו ליטלן נטהרו ידיו, ש"מ דחולין א"צ כוונה. 3. טבל והוחזק לחולין אסור במעשר ש"מ דבעינן שיוחזק, ודחי דאיצטריך משום איסורו במעשר. 4. טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל, מוקמינן כאילו לא טבל למעשר אבל טהור לחולין. 5. טבל ולא הוחזק, מותר לחולין ואסור במעשר. 6. רבי יונתן בן יוסף יליף מהפסוק וכובס שנית שהטבילה צריכה להיות לדעת דומיא דהטבילה הראשונה שנעשית בצווי הכהן. 6. משנתנו אתיא כרבי נתן דסובר שא"צ כוונה לשחיטה וקשיא לרבי יוחנן שסובר הלכה כסתם משנה, ותירץ דמודה דשחיטת חולין א"צ כוונה כדדייקינן ממתעסק בקדשים.

דף לב

*זמן השהיה. *נבילה וטריפה בפסולה. *שחט וניקבה הריאה.

השוחט ושהה באמצע שחיטתו פסולה, והדינים 1. לת"ק כדי שחיטה, וזהו לרב כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף, לשמואל אף לעוף כדי שחיטת בהמה, לר"ח אף שיעור הטלתה, ולריב"ח כשיעור שיגביהנה וירביצנה וישחוט בהמה דקה לדקה וגסה לגסה. 2. לר"ש כשיעור ביקור הסכין ע"י טבח חכם. 3. השוחט בסכין שאינה חותכת יפה אפילו זמן מרובה כשר. 4. האיבעיות, האם שהיות מצטרפות והאם במיעוט סימנים פוסל, תיקו.

הכלל לרבי ישבב כל שנפסלה בשחיטתה הויה נבילה ומטמאה במשא וכל ששחיטתה כראוי ונפסלה מחמת דבר אחר כגון בריאה הויה טריפה ושחיטתה מטהרתה מלטמא, ור"ע בתחילה חלק עליו ולבסוף הודה לו, וקשיא מהמשנה באלו טריפות שמנתה נקובת הושט ופסוקת הגרגרת. ומתריצין 1. בפסק ולבסוף שחט הויה טריפה כיון שנפסלה קודם לשחיטה, ונדחה דאמרינן להדיא דהוי נבילה. 2. תני אלו אסורות ולא טריפות, ולא מנה אף עשאה גיסטרא או ניטל הירך כיון דהם מטמאות כבר מחיים. 3. שחט שלא במקום חתך הויה טריפה דחשיב שנפסל ע"י דבר אחר, ודחינן דנחשב כמונח בסל וא"א להוציאה מידי נבילה. 4. למסקנא המשנה באלו טריפות אתיא כר"ע קודם שחזר בו ומשנה לא זזה ממקומה.

ר"ל קאמר שהשוחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה כשירה, והשמועות בדבריו 1. לרבא דווקא ריאה כיון שתלויה בקנה אבל ניקבו בני מעים טמאה ולרבי זירא טהורה, ומייתי דשמעינן דהדר ביה ר"ז דבעי האם בניקבו בני מעיים בין סימן לסימן הויה כמו שהוציא העובר את ידו דהאיבעיא רק האם מטמא אבל ודאי שאינו נאכל, ודחי דקאמר רק לדבריו דרבא. 2. לר"א בר יעקב בני מעים נאכלים ע"י ישראל כיון שהותרו לו ע"י

השחיטה אבל אסור להאכיל לגוי כיון שתלוי במיתה ולדידה הוי אבר מן החי, ומקשינן דליכא מידי דשריא לישראל ולא לגוי, וכן תניא שאפשר ליטול לרפואה כזית בשר מבית השחיטה ולהאכילו לאחר יציאת נפשה בין לישראל ובין לגוי.

שאלות לחזרה ושינון

- א. דף כז
א. מנין ששחיטה מן הצואר (5)
ב. כמה סימנים יש לשחוט ומנין (3)
- א. דף כח
א. המח' אם יש שחיטה לעוף מן התורה, והשמועות (6)
ב. המח' בשחיטת קנה לבדו בעוף, והשמועות (6)
ג. מ"ט דר"י המצריך לשחוט גם את ורידי הדם, והשמועות (5)
- א. דף כט
א. המח' במחצה על מחצה והשמועות (4)
ב. מנין שרישא איירי בחולין וסיפא בקדשים גבי רוב סימן ככולו (5)
- ג. חלות השחיטה המקרים ובמאי פליגי, והשמועות (3)
א. דף ל
א. המח' בשחיטה שאינה מפורעת, והשמועות (4)
ב. גודלו של סכין השחיטה (5)
- א. דף לא
א. המח' בשחיטה בלא כוונה והשמועות (4)
ב. המח' בנדה שנאנסה וטבלה והשמועות (6)
- א. דף לב
א. דיני השוחט ששהה באמצע (4)
ב. המח' בטומאת נבילה וטריפה ויישוב הקושיא מאלו טריפות (4)
- ג. השמועות בשוחט קנה וניקבה הריאה (2)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס!

יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות	יבמות	ברכות עם מחודדין בפ"ך.
עבודה זרה הוריות	כתובות	שבת מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ך	נדרים	עירובין
זבחים	נזיר סוטה	פסחים
מנחות	גיטין	שקלים ר"ה
חולין	קידושין - עם תורתך שעשועי,	יומא
בכורות עם הקדמות ומושגים	סימני הדף, ותוספתא	סוכה
ערכין-תמורה	בבא קמא	ביצה תענית
כריתות-מעילה	בבא מציעא	מגילה-פורים עם מדרש,
נדה	בבא בתרא א-ב	תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
	סנהדרין א-ב עם "יש סדר	מו"ק חגיגה
	לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

- נשיח בחוקין** 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
- בחקותין אשתעשע** - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.
- עתים לתורה** - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.
- שירת ישראל** - סוגיות מסכת ב"ק.
- קיצור חודים** מנוקד ומסודר.
- קיצור אלשין רות**
- קיצור אלשין אסתר**
- קיצור אלשין איכה** בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.
- באהבתה תשגה תמיד** - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
- איזוהי דרך ישרה** - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
- הקדמות ומושגים** - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

|| ניתן להצטרף לקהל הקוראים, ולקבל את העלון במייל לפרטיות הגורמת והערוב: